

BIJ RELLEN komt het voor dat politiemensen zich vermommen als demonstranten en dan, om zo realistisch mogelijk te acteren, ook stenen in de hand nemen. In de vergadering van raadscommissie werd hierop kritiek geuit.

'Stillen' van politie mogen niet opruien

(Van een onzer verslaggevers)

UTRECHT — 'Stillen', aanhoudingsteams van de politie die vermomd als actievoerders arrestaties bij uit de hand gelopen demonstraties moeten verrichten, mogen niet te ver gaan in hun vermomming. Net als actievoerders stenen vasthouden, mag, maar niet in de eerste linies van de actievoerders. De 'stillen' mogen beslist geen opruiende rol spelen.

In die trant antwoordden dinsdagavond burgemeester mevrouw M.W.M. Vos en hoofdcommissaris J. Wiarda op kritische opmerkingen van Utrechtse raadsleden over het gedrag van aanhoudingsteams op zondag 12 mei bij de rellen tijdens het pausbezoek aan Utrecht.

PvdA-raadslid B. de Vos overlegde een foto van een demonstrant die een steen vasthield, waarvan De Vos gehoord had, dat het een politiemans zou zijn. Hoofdcommissaris Wiarda zei echter de man „op dit moment niet te kunnen identificeren”. Een andere hoge Utrechtse politieofficier zei echter onofficieel, dat het hier Rotterdamse agenten betrof die in Utrecht waren ingezet. Dat de 'stillen' stenen zouden hebben vastgehad om minder op te vallen tussen de actievoerders, sloot hoofdcommissaris Wiarda overigens officieel geenszins uit.

Alle raadsleden vreesden, dat met dit gedrag van agenten 'toelaatbare grenzen' overschreden waren. PvdA'er De Vos: „Mis-

schien niet strafrechtelijk, maar wel ethisch”.

Met de toelichting over de grenzen waar aanhoudingsteams zich aan te houden hebben, door burgemeester en hoofdcommissaris, waren de meeste raadsleden overigens tevreden.

(ZIE OOK PAGINA 4).

● Voor mensen, die last hebben van spanningen, houdt drs Johan Littel binnenkort een cursus „Omgaan met spanning in het dagelijks leven”. Tijdens deze cursus leren deelnemers op natuurlijke wijze omgaan met spanningen. Op het programma staan algemene informatie over gezonde en ongezonde spanning, de werking van kalmeringsmiddelen en ontweningsverschijnselen, ademhalings- en ontspanningsoefeningen, het natuurlijke levensritme, gezonde voeding en concentratieoefeningen. Informatie is te verkrijgen bij Johan Littel, Poortstraat 32 in Utrecht. Op dat adres worden de cursussen ook gehouden.

AGENT- PROVOCATEUR

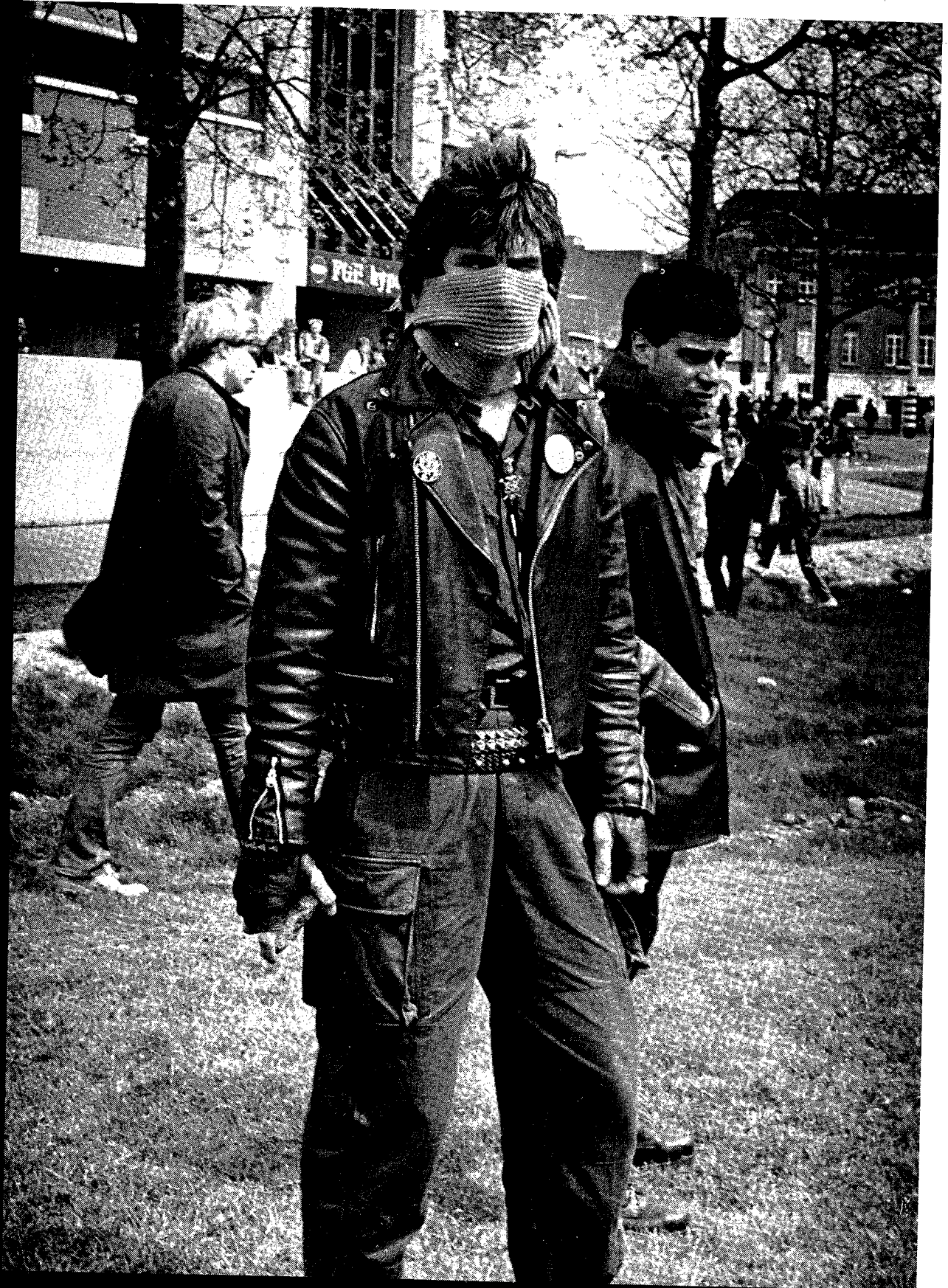

foto: Martijn de Jonge

Agent mag stenen pakken maar gooien gaat te ver

Dat de politie infiltreert in de verdovende middenhandel is inmiddels een bekend en geaccepteerd gegeven. Te afstandelijke opsporingsmethodes leveren te weinig rendement op.

door
frans weijzen

juridisch medewerker

Voorwaarde is wel dat de agent door de criminelen als een medecrimineel gezien moet worden worden en zich dus zo moet gedragen, om de pakkans van de *echte* crimineel te doen stijgen. Dat dachten waarschijnlijk ook de burgemeester van Utrecht, de hoofdofficier van justitie en de hoofdcommissaris toen zij zich bogen over de vraag welke tactiek de meeste vruchten zou afwerpen bij de bestrijding van de tijdens het pausbezoek verwachtte rellen.

Een aantal rechercheurs verkleepte zich als punkachtige types in zwart leer, voorzien van allerlei kettingen, om vooral geloofwaardig bij de *echte* punkers over te komen. In hun nieuwe uitdossing mengden zij zich onder de groep die zij in de gaten moesten houden.

Om als volwaardig lid te worden geaccepteerd raapten zij zelfs stenen op en deden zij, volgens omstanders, mee aan het roepen van leuzen, die hopelijk voor zijn heiligheid niet werden vertaald. De hoofdcommissaris en de burgemeester vinden deze opsporingmethode aanvaardbaar, zolang de agenten zich als namaakdemonstranten maar niet aan strafbare feiten schuldig maken en niet *intitierend* bezig zijn, dat wil zeggen, geen strafbare initiatieven nemen.

De demonstratie werd, aangekomen bij de Leidseveertunnel, door de organisatoren ontbonden. De politie eiste vervolgens van de kleine groep die dóór wilde gaan dat men zich diende te verwijderen. Blijven staan levert dan een strafbaar feit op.

De namaakdemonstranten bleven, net als hun mededemonstranten, echter staan, namen daartoe mede het initiatief en waren dus strafbaar. Zij zaten met een probleem: waren zij namelijk onmiddellijk weggelopen

De Utrechtse politie heeft tijdens het bezoek van de paus aan de stad 'stillen' laten meelopen in de demonstratie die vanaf de Mariaplaats vreedzaam vertrok maar bij de Leidseveertunnel eindigde in een botsing tussen een deel van de demonstranten en de ME. Tijdens de rellen bleken sommige reischoppers als punkers verklede agenten te zijn. Het leidde tot verwarring, want de man die zojuist nog tegen de paus had staan te demonstreren, bleek even later een agent. In de Utrechtse gemeenteraad zijn twijfels gerezen over het politie-optreden. Hoofdcommissaris Wiarda en burgemeester Vos antwoordden het politieoptreden acceptabel te achten, zolang de vermomde politieagenten niet te ver gaan: stenen vasthouden mag wel, stenen gooien echter niet.

uit de voorste linies, dan zou hun ware identiteit snel vermoed kunnen worden. Voor een echte actievoerder wordt het namelijk pas interessant als de politie verwijdering van de demonstranten eist.

Eenzelfde verhaal geldt voor het roepen van beledigende leuzen naar een bevriend staatshoofd. Menig mededemonstrant zal door het gezag, het voorbeeld, dat uitgaat van zijn voorgangers in de eerste linie, meeroepen en aldus een strafbaar feit plegen. Dat geldt ook voor het gooien van stenen. Wanneer mensen uit de voorste linies stenen oprapen met de kennelijke bedoeling om openlijk geweld te gaan plegen, brengt hun gezag anderen, die dat tot dan toe niet van plan waren, ertoe om ook tot oprapen en tot gooien over te gaan.

De combinatie van niet-weggaan als de politie dat beveelt, het schreeuwen van leuzen aan het adres van de paus, het oprapen van stenen en instemmend joelen wanneer de mededemonstranten echt gaan gooien, valt naar mijn mening in de categorie *strafbare uitlokking*. Als aan die vaststelling getwijfeld kan worden, is het optreden in ieder geval *intitierend* in de zin, dat jouw initiatief anderen tot dezelfde of vergelijkbare daden brengt. De politie loopt daarmee een groot risico: tuig onder het tuig te worden.

Dat is op zichzelf al een gevaarlijke zaak. Het wordt echter nog veel gevaarlijker, als de vermomde rechercheur zijn mededemonstrant die wel gooide, ineens op die nek springt om hem te arresteren. Deze meent op dat moment terecht dat hij wordt mishandeld, en verzet zich op een gewelddadige manier, hoe hard de namaakdemonstrant ook roept, dat hij rechercheur is.

De echte demonstrant beroept zich als hij voor de rechter

verschijnt wegens mishandeling op noodweer, althans vermeende noodweer. Hij moet naar mijn mening in dat geval ontslagen worden van rechtsvervolging, omdat hij terecht meende zich tegen deze wederrechtelijke vorm van aanranding te mogen verweren.

Het gevaar van deze opsporingsmethode is groot. De politie komt terecht op een niveau

dat wellicht doelmatig is, maar waar zij als deel van de overheid niet thuishoort.

In de min of meer nog overzichtelijke situatie bij handelsactiviteiten in de verdovende middelensector kan 'vermomming' en infiltratie wellicht nog; in de volstrekte wanorde van een rel wordt het optreden van de politie in dit soort gevallen riskant en oncontroleerbaar.

AGENTEN IN leren jacks kort daarvoor nog gewoon demonstranten, in actie tijdens de rellen rond het pausbezoek aan Utrecht.

Negen agenten gewond bij 'herkraak' Singel 114

Eigenaar liet na pand bewoonbaar te maken

(Van een onzer verslaggeefsters)

AMSTERDAM - Bij de 'herkraak' van het Amsterdamse kraakpand Singel 114 zijn zaterdagmiddag negen politiemannen gewond geraakt en werden vier arrestaties verricht. Ongeveer 200 krakers en actievoerders veroverden, tot grote verrassing van de politie, het in vorig jaar oktober ontruimde pand opnieuw. „We hadden die dag wel enkele andere meldingen binnengekregen van kraakacties, die echter weinig bleken voor te stellen,” aldus een politiewoordvoerder.

Kort nadat de melding over de kraakactie bij de politie binnenkwam, gingen vijf politiemannen een kijkje nemen bij het bewuste pand.

„Vier mensen stapten uit de auto, gewoon om te vragen wat er aan de hand was. Een kreeg direct een klap op zijn hoofd, de ander een tegel in zijn gezicht.” Er waren inmiddels al barricaden opgericht en de politiemensen werden met stenen bekogeld.

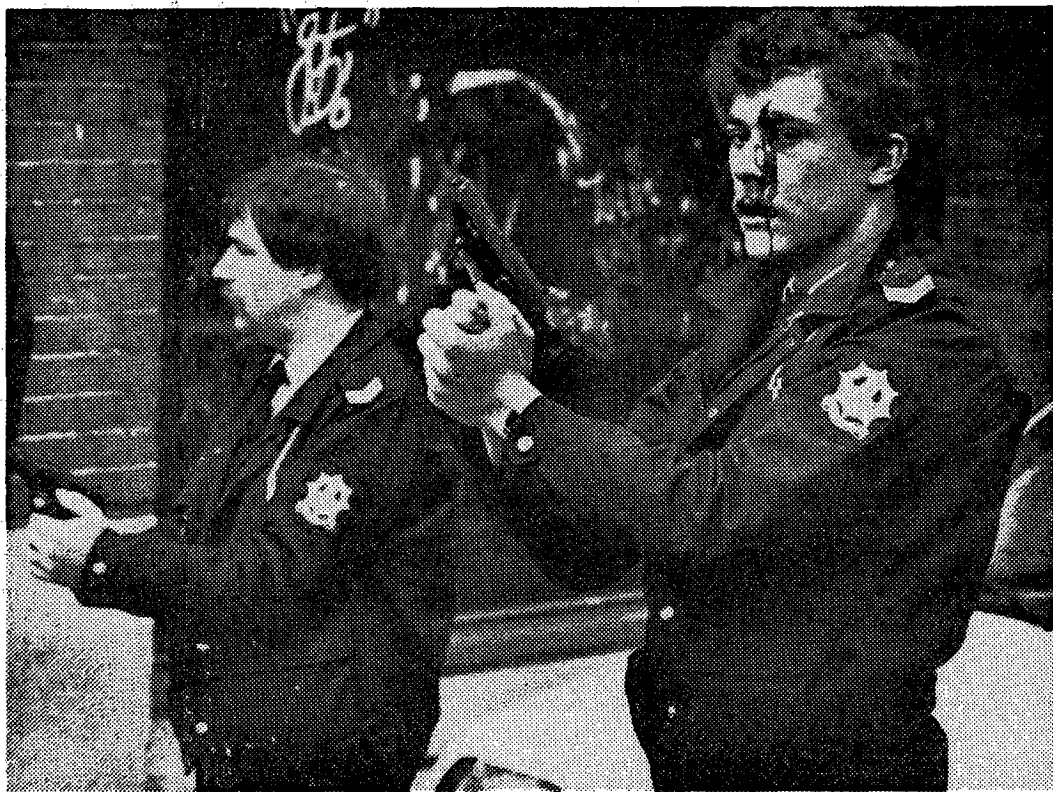
De agenten voelden zich, aldus de politiewoordvoerder, bedreigd en trokken hun pistolen. Een van hen loste een waarschuwingsschot. Volgens de politie was de overmacht echter zo groot dat de agenten zich terugtrokken en om assistentie vroegen. Kort daarop arriveerden ongeveer 50 extra politiemensen bij het kraakpand. Deze voerden een charge uit waarbij het lukte, aldus de politie, om de menigte in drie richtingen uit elkaar te jagen. Tijdens de schermutselingen raakte een actievoerder te water.

Bij de herkraak van Singel 114 bleek dat de eigenaar van het pand, Citex uit Bussum, nog steeds niets gedaan had om het bewoonbaar te maken. Ondanks de indertijd gedane toezegging direct met de verbouwing van het pand te zullen beginnen. Voor de krakers een extra reden Singel 114 te herkraken. De politie besloot onder meer vanwege het feit dat het pand nog leeg stond, nog niet tot ontruiming over te gaan. Wat niet wegneemt, aldus de politie, dat de krakers direct begonnen zijn met het gebruiken van geweld.

De vier arrestanten, de 31-jarige N.M., de 25-jarige B. van W., de 29-jarige S.A.W. en de 21-jarige R.E.K., zijn, aldus de politie, aangehouden wegens openlijke geweldpleging: het gooien van stenen.

Actievoerders bij het kraakpand belandden in het water van de Blauwburgwal tijdens een charge van de politie. Zij werden er door vrienden weer uitgehaald.

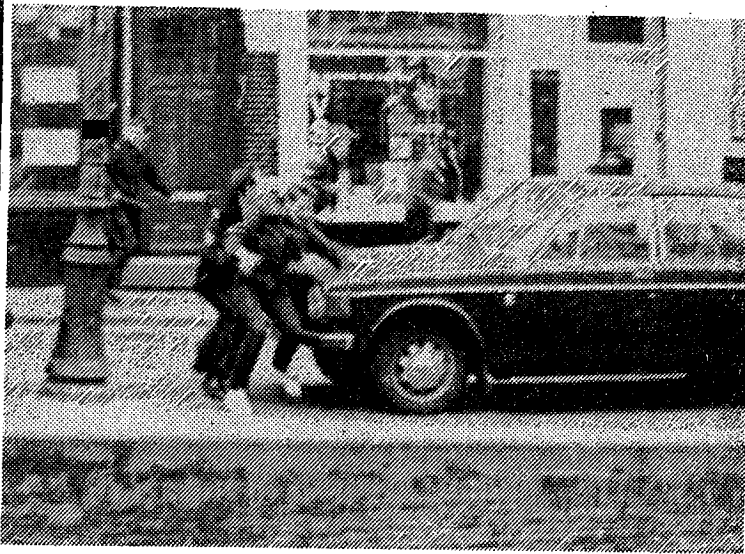
Agenten raakten gewond en trokken hun pistool tegen het krakersgeweld

FOTO'S MARTIJN DE JONGE

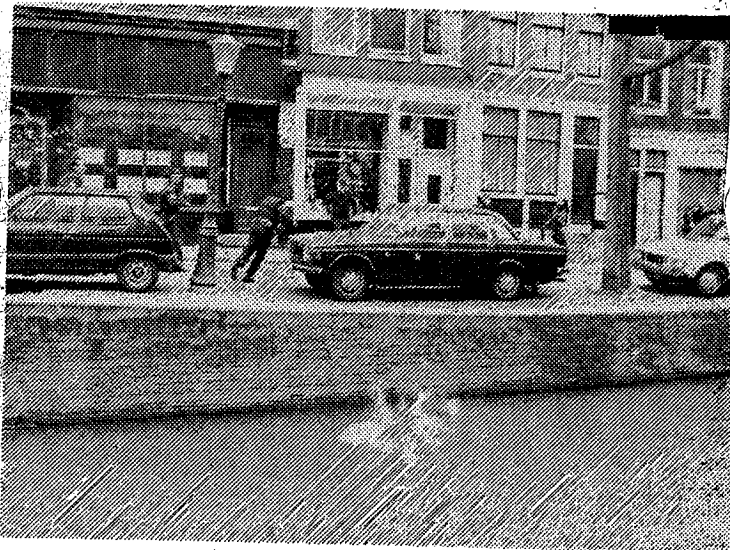
Het pand aan de Amsterdamse Singel 114 heeft een lange kraak- en ontruim historie achter de rug. Het werd in 1977 voor de eerste keer gekraakt en vervolgens, door in snel tempo wisselende eigenaren, tot vier

keer toe met behulp van knokploegen ontruimd. Op 17 december 1983 werd Singel 114, na twee dagen eerder voor de zoveelste keer ontruimd te zijn, opnieuw gekraakt. Na een juridisch steekspel werd beslist dat

het pand ontruimd moest worden op grond van huisvredebreuk. Deze beslissing leidde tot acties van krakers en sympathisanten, waaronder het gooien van verf en rookbommetjes naar rondvaartboten.

• Agent grijpt een kraker

• die vervolgens in de gracht terecht komt.

Gewonden aan beide kanten Singel 114 weer in krakershanden

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM, maandag

Het kraakbolwerk Singel 114, dat bij ontruimingen Amsterdam meermalen in een strijdtoneel tussen politiemannen en krakers veranderde en 23 oktober van het vorig jaar voor het laatst door honderden politiemannen op last van justitie werd „leeggehaald”, is sinds zaterdagmiddag weer in handen van krakers.

De inlichtingendienst van de recherche faalde en agenten werden volkomen verrast door de actie van de ruim 200 krakers en hun sympathisanten, die de straat met stenen en bouwmaterialen barricadeerden. Er werden negen politiemannen gewond.

Vooraf de vier politiemannen, die in eerste instantie naar de Singel waren gedirigeerd, hadden het zwaar te verduren. Zij moesten uit veiligheidsoverwegingen het dienstpistool trekken. Een agent loste een waarschuwingsschot. Hoeveel krakers er bij charges van de politie zijn gewond is niet bekend.

Er werden drie mannen en een vrouw, die verdacht worden van openlijke geweldpleging, gearresteerd. De verdachten zijn S.A.W.(29), R.K.(21), B.v.W.(25) en N.J.M.(31), die allen in verzekering zijn gesteld.

AFSPRAKEN

De krakers voeren aan dat de politie begin april zelf had medegedeeld dat de eigenaar van het pand aan de Singel zich niet aan de gemaakte afspraken met justitie en het gemeentebestuur had gehouden. De eigenaar van Singel 114, Cito BV uit Bussum, had toegezegd na de laatste ontruiming direct met de verbouwing van het pand te beginnen. Volgens de politie was er nog geen bouwvakker in het grachtenhuis geweest en er nog niets aan het pand gedaan. „Wij zijn door de eigenaar behoorlijk in de maling genomen”, aldus politiewoordvoerder K. Wilting begin april. „Die uitspraak doet

zaterdag na de rellen op de Singel.

De eigenaar van Singel 114 beweert dat eerst 13 april een bouwvergunning is afgegeven. Hij geeft toe dat nog niet met de verbouwing was begonnen en het pand leeg stond. Na overleg met de burgemeester, de hoofdcommissaris en de hoofdofficier van justitie in Amsterdam besloot de commissaris L. Dorst het pand zaterdag dan ook niet te ontruimen. De Stadsreiniging heeft inmiddels de barricaden opgeruimd.

Gisteren werd een groot pand aan de Jodenbreestraat gekraakt. Ook dit pand stond leeg. De politie ging dan ook niet tot actie over.

Wéér vernield

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM, maandag

Zogenaamde autonomen hebben in de nacht van vrijdag op zaterdag jl. voor de tweede keer een met violen beplante talud langs de A2 nabij de Amstelbrug vernield. Dit uit protest tegen de kandidatuur van Amsterdam voor de Olympische Spelen in 1992. „Dit is het begin van een lange strijd tegen de Olympische Spelen in Amsterdam”, aldus de autonomen in een verklaring.

Volgens een medewerker

De agenten gooien nu terug

Een kraakactie in Amsterdam loopt weer eens uit op een vijandig treffen tussen politie en krakers. Dit keer vliegen de straatstenen over en weer.

Het was de zesde keer, dat het pand Singel 114 gekraakt werd. Twee keer zorgde een particuliere knokploeg voor de ontruiming, drie keer was het de politie, die de krakers uit het enorme pand verwijderde. De laatste maal in oktober vorig jaar.

De actie van afgelopen zaterdag was overigens geen ontruimingsactie, maar een reactie op de herbezetting van het pand, dat sinds de laatste ontruiming leeg was blijven staan in afwachting van een vergunning om het gebouw, dat voorheen als woning werd gebruikt een kantoorfunctie te geven. De politie had de herbezetting pas over een paar weken verwacht en ging met vijf man een kijkje nemen toen zaterdag bekend werd dat ongeveer tweehonderd krakers en sympathisanten zich in en vlak voor het gebouw bevonden.

De eerste agent kreeg tijdens dat informatieve contact een klap in het gezicht met een nog onbekend, maar hard voorwerp, de tweede werd een tegel in het gezicht geduwd en een derde agent trok daarop zijn pistool en loste een waarschuwingsschot. Het groepje agenten maakte zich vervolgens uit de voeten en verzocht om assistentie.

Die kwam in de vorm van ongeveer veertig collega's, die zonder de in dit soort gevallen extra uitrusting (schilden, helmen etc.) de ongelijke strijd met de krakers aangingen. De laatsten maakten daarbij dankbaar gebruik van de in verband met de in Amsterdam niet ongebruikelijke wegwerkzaamheden in de buurt liggende straatstenen. De politie raakte zo in het nauw (er vielen aan die zijde twaalf gewonden), dat de agenten stenen begonnen terug te gooien. Uiteindelijk slaagde het bevoegd gezag erin de groep krakers en relschoppers te verspreiden. Er werden vier arrestaties verricht.

Volgens politievoorlichter Klaas Wiltink is het niet gebruikelijk, dat de politie haar toevlucht neemt tot dezelfde krijgstactieken als de krakers, maar is zulks in dit geval zeer wel verdedigbaar. „De overmacht was zo groot, dat de agenten wel met stenen moesten gooien. Ik geef toe dat het een curieus middel is, maar in dit geval was het niet onredelijk. Je kunt beter met stenen gooien dan schieten. En daar waren de agenten heel dicht bij.”

Vooralsnog berust de politie in de herbezetting van het pand. Er zijn geen plannen om het op korte termijn opnieuw te ontruimen.

Tekst: Leo van Rooijen

Foto: Fotopersbureau Willem Middelkoop

